YNOS KFT

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ANTONIO TIZZANO

22 päivänä syyskuuta 2005 [1]

1. Szombathelyi Városi Bíróság (Szombathelyn paikallinen tuomioistuin) esittää 10.6.2004 tehdyllä päätöksellä yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä, joista kaksi koskee erityisesti kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (jäljempänä direktiivi 93/13 tai vain direktiivi) [2] tulkintaa ja kolmas yhteisön oikeuden sovellettavuutta oikeusriitaan, joka alkoi ennen jäsenvaltion liittymistä unioniin.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeussäännöt*

Assosiaatiosopimus ja liittymissopimus

2. Brysselissä allekirjoitettiin 16.12.1991 yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehty Eurooppa-sopimus (jäljempänä assosiaatiosopimus). [3] Sopimus tuli voimaan 1.2.1994.

3. Assosiaatiosopimuksen 67 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet tunnustavat, että olemassa olevan ja vastedes säädettävän Unkarin lainsäädännön lähentäminen yhteisön lainsäädäntöön on olennainen edellytys Unkarin taloudelliselle yhdentymiselle yhteisöön. Unkari huolehtii siitä, että sen vastedes säädettävä lainsäädäntö on yhteisön lainsäädännön kanssa mahdollisimman yhteensopiva."

1 — Alkuperäinen kieli: italia.

2 — EYVL L 95, s. 29.

3 — EYVL 1993, L 347, s. 2.

4. Tämän jälkeen sen 68 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Lainsäädännön lähentäminen sisältää erityisesti seuraavat alueet: — — kuluttajasuoja — — ."

5. Tämän jälkeen 16.4.2003 Ateenassa allekirjoitettiin sopimus Unkarin liittymisestä Euroopan unioniin [4] sekä liittymisehtoja koskeva asiakirja (jäljempänä liittymisasiakirja), [5] jotka molemmat tulivat voimaan 1.5.2004.

6. Liittymisasiakirjan 2 artiklassa todetaan seuraavaa:

"Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyin edellytyksin."

7. Olemassa olevista direktiiveistä määrätään 53 artiklassa seuraavaa:

"Liittymisestä alkaen uusia jäsenvaltioita pidetään niinä, joille EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetut direktiivit ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä direktiivit ja päätökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, jotka tulevat voimaan EY:n perustamissopimuksen 254 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, uusien jäsenvaltioiden katsotaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä ja päätöksistä liittymisajankohtana."

8. Lisäksi 54 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Uudet jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymispäivästä alkaen EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa — — tarkoitettu-

4 — Sopimus Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan välillä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin (EUVL L 236, s. 17).

5 — Asiakirja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu (EUVL L 236, s. 33).

jen direktiivien ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä, jollei 24 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä tai tämän asiakirjan tai sen liitteiden muissa määräyksissä ole annettu muuta määräaikaa."

goksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille."

Direktiivi 93/13/ETY

12. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa täsmennetään lisäksi seuraavaa:

9. Direktiivin 93/13 tarkoituksena on "lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä" (1 artikla).

"Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista."

10. Direktiivin 2 artiklan b kohdassa tarkoitetaan

"'kuluttajalla' jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa".

13. Lisäksi 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

11. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja."

"Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahin-

14. Lopulta direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa."

15. Koska liittymisasiakirjaan eikä sen liitteisiinkään sisältynyt muita ehtoja, direktiivi 93/13 oli osoitettu Unkarille, ja Unkarilla oli velvollisuus toteuttaa direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät toimet Euroopan unioniin liittymisen päivämäärään eli 1.5.2004 mennessä.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

16. Unkari ratifioi assosiaatiosopimuksen lailla 1/1994.

17. Kyseisen lain 3 §:n 1 momentin mukaan Unkarin tasavallan kansainvälisten sopimusten laatimisen ja tekemisen ja Unkarin lainsäädännön valmistelun ja antamisen on oltava sopusoinnussa assosiaatiosopimuksen kanssa. Lisäksi mainitun pykälän 2 momentissa säädetään, että lainsäädäntöä valmisteltaessa ja annettaessa on noudatettava assosiaatiosopimuksen 67 artiklassa asetettuja vaatimuksia.

18. Näiden säännösten mukaisesti hyväksyttiin laki CXLIX/97 (jäljempänä siviililaki), jolla tehtiin useita muutoksia Unkarin siviililainsäädäntöön ja otettiin kansallisessa oikeudessa käyttöön kuluttajasopimusten kohtuuttomia ehtoja koskeva järjestelmä, joka oli yhteensoveltuva direktiivissä 93/13 tarkoitetun järjestelmän kanssa. Asiakirjoista ilmenee, että järjestelmään ei ole tehty uusia muutoksia liittymisen jälkeen.

19. Siviililain 209/B §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Sopimukseen sisältyvää yleistä sopimusehtoa tai kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen sisältyvää ehtoa pidetään kohtuuttomana, jos sillä hyvän tavan vastaisesti määrätään yksipuolisesti ja perusteettomasti toisen sopimuspuolen vahingoksi sopimuspuolten sopimukseen perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista.

2. Oikeuksista ja velvollisuuksista katsotaan määrätyn yksipuolisesti ja perusteettomasti toisen osapuolen vahingoksi silloin, kun

a) ne poikkeavat huomattavasti sopimuksiin sovellettavista olennaisista säännöistä;

b) ne ovat ristiriidassa sopimuksen tarkoituksen tai tehtävän kanssa.

3. Määritettäessä sitä, onko sopimusehto kohtuuton, on tutkittava kaikkia olosuhteita, jotka vallitsivat sopimusta tehtäessä ja jotka vaikuttivat siihen, että sopimuspuolet päättivät tehdä sopimuksen, samoin kuin tehdyn sopimuksen luonnetta ja riitautetun sopimusehdon suhdetta muihin sopimusehtoihin tai sopimuksiin."[6]

20. Tässä yhteydessä on syytä muistaa erityisesti siviililain määräykset, jotka koskevat kohtuuttomien ehtojen riitauttamista ja kohtuuttomien ehtojen sopimuksiin liittämisestä aiheutuvia seurauksia.

21. Riitauttamisen osalta siviililaissa todetaan, että jos yleinen sopimusehto on kohtuuton, siitä vahinkoa kärsinyt osapuoli voi riitauttaa sen (209 §:n 1 momentti). Sopimuksen riitauttaminen on annettava kirjallisena tiedoksi toiselle osapuolelle yhden vuoden kuluessa. Jos kyseinen määräaika on päättynyt, oikeutta riitauttaa kohtuuton sopimusehto voidaan vielä käyttää esittämällä väite sitä vastaan, joka vaatii sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttämistä (236 §:n 1 momentti, 2 momentin c kohta ja 3 momentti).

22. Kohtuuttomien ehtojen seurauksien osalta siviililakiin on sisällytetty periaate, jonka mukaan koko sopimus on pätemätön, jos sopimus olisi jätetty tekemättä ilman pätemätöntä sopimusehtoa (239 §).

II Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

23. Pääasian osapuolina ovat kiinteistönvälitysalalla toimiva yritys Ynos Kft. (jäljempänä Ynos) ja rakennusalalla toimiva János Varga.

24. Varga, jonka tarkoituksena oli myydä poikansa omistama kiinteistö,[7] joka oli

6 — Epävirallinen käännös.

7 — Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Vargan poika omistaa 232/1038 osaa kyseisestä kiinteistöstä. Siitä ei kuitenkaan ilmene, kuka kiinteistön muut osat omistaa.

hiljattain remontoitu toimistorakennukseksi muuttamista varten, allekirjoitti 10.1.2002 Ynosin kanssa kiinteistönvälityssopimuksen, joka oli yleisiä ehtoja sisältävä vakiosopimus.

25. Tämän sopimuksen mukaan välitystoimeksiannon täyttyessä Ynosilla oli oikeus palkkioon, jonka suuruus oli 2 prosenttia sovitusta myyntihinnasta. Sopimuksen 5 kohdassa täsmennettiin, että toimeksianto katsotaan täytetyksi silloin, kun välittäjän toisilleen esittelemien sopimuspuolten välillä oli solmittu sopimus. Tämän kohdan toisessa lauseessa todettiin lisäksi, että välittäjällä on oikeus välityspalkkioon myös siinä tapauksessa, että omistaja hylkää kiinteistöä koskevan kirjallisen osto- tai vuokratarjouksen, jonka hinta on yhtä suuri tai suurempi kuin välityssopimuksessa mainittu hinta.

26. Ynosia edustaneet toimihenkilöt, Varga ja hänen poikansa (viimeksi mainittu myyjän ominaisuudessa) sekä Ragasits ja Kovács (ostajan ominaisuudessa) allekirjoittivat 11.3.2002 "sopimuksen tekemistä koskevan periaatesopimuksen", jossa vahvistettiin kiinteistön kauppahinta ja sitouduttiin tekemään kauppasopimus tai kauppaa koskeva esisopimus 15.3.2002 mennessä.

27. Tuohon päivään mennessä ei kuitenkaan tehty sen enempää kauppasopimusta kuin esisopimustakaan. Tästä huolimatta Ynos katsoi välitystoimeksiannon tulleen täytetyksi ja vaati sen perusteella itselleen sopimuksen mukaista välityspalkkiota.

28. Kun palkkiota ei maksettu, Ynos nosti kanteen Szombathelyn tuomioistuimessa. Varga vastusti kannetta väittäen muun muassa, että Ynosin vaatimuksen perustana oleva välityssopimuksen 5 kohdan toinen lause oli kohtuuton ehto, eikä vaadituille välityspalkkiolle siksi ollut perusteita. Ynosin mukaan väite oli perusteeton, koska kyseiseen tapaukseen ei voitu soveltaa siviililain 209/B §:ssä vahvistettuja kohtuuttomia ehtoja koskevia kriteerejä.

29. Szombathelyn tuomioistuin totesi, että "niiltä osin kuin on mahdollista todeta, että kyse on kantajan väittämällä tavalla kohtuuttomasta sopimusehdosta, ristiriita on ratkaistava siten, että direktiivi otetaan huomioon", ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä EY 234 artiklan mukaisesti:

"1) Onko — — direktiivin — — 6 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti, tulkittava siten, että sillä voidaan perustella Polgári Törvénykönyvin (Unkarin siviililaki) 209 §:n 1 momentin kaltainen kansallinen säännös, jota sovelletaan silloin, kun sopimukseen sisältyvän yleisen sopimusehdon todetaan olevan kohtuuton, ja jonka mukaan kohtuuttomat sopimusehdot

eivät lakkaa sitomasta kuluttajaa suoraan lain nojalla vaan ainoastaan, jos kuluttaja on tätä nimenomaisesti vaatinut eli jos kuluttaja on riitauttanut sopimuksen menestyksekkäästi?

2) Seuraako direktiivin säännöksestä, jonka mukaan sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos se voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja, tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittajan sopimukseen ottamat kohtuuttomat sopimusehdot eivät sido kuluttajaa hänen kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti mutta jossa ilman näitä sopimusehtoja, jotka ovat osa sopimusta, elinkeinonharjoittaja ei olisi tehnyt kuluttajan kanssa sopimusta, se, että sopimusta ei pidetä kokonaisuudessaan pätemättömänä, jos se voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja?

3) Onko yhteisön oikeuden soveltamisen kannalta merkitystä sillä, että kyseessä oleva oikeusriita alkoi ennen kuin Unkarin tasavalta liittyi Euroopan unioniin mutta sen jälkeen, kun kansallinen lainsäädäntö oli yhdenmukaistettu direktiivin kanssa?"

30. Asiassa ovat kirjalliset huomautuksensa esittäneet Unkarin, Itävallan, Latvian, Puolan, Espanjan ja Tšekin hallitukset sekä komissio.

31. Yhteisöjen tuomioistuimessa 21.6.2005 pidetyssä istunnossa huomautuksensa esittivät Unkarin ja Espanjan hallitukset sekä komissio.

III Oikeudellinen arviointi

32. Kuten on todettu, Szombathelyn tuomioistuin on esittänyt kolme kysymystä, joista kaksi liittyy pääasian oikeusriitaan ja direktiivin 93/13 tulkintaan, kun taas kolmannessa esitetään yleisluonteisempi esikysymys, joka kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisutoimivaltaan käsiteltävänä olevassa asiassa.

33. Koska juuri tähän kysymykseen annettu vastaus saattaa tehdä kahteen muuhun vastaamisen tarpeettomaksi, katson parhaaksi vaihtaa yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen kysymysten järjestystä ja pohtia ensimmäiseksi sitä, ovatko sen käsiteltäväksi saatetut kysymykset EY 234 artiklan mukaisia.

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

34. Sekä huomautuksensa esittäneet hallitukset että komissio käsittelivät laajasti

kysymystä direktiivin 93/13 sovellettavuudesta tapauksiin, jotka edeltävät Unkarin liittymistä yhteisöön (1.5.2004), osa puoltaen ja osa vastustaen sitä ja näin myös yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen pääasiakysymysten tutkittavaksi ottamista.

35. Itävallan ja Espanjan hallitusten mukaan direktiiviä 93/13 voidaan ilman muuta soveltaa käsiteltävänä olevaan tapaukseen. Ne katsovat, että assosiaatiosopimuksen 67 ja 68 artiklan sekä sopimuksen ratifiointia koskevan lain 1/1994 3 §:n mukaan Unkarilla oli jo ennen liittymistä velvollisuus mukauttaa kansallinen lainsäädäntönsä direktiivin säännösten mukaiseksi. Niiden mukaan Unkari oli juuri tätä velvollisuutta noudattaakseen hyväksynyt kansalliset kohtuuttomia sopimusehtoja koskevat säännökset, joiden yhteensoveltuvuus yhteisön oikeuden kanssa on kansallisen tuomioistuimen esittämien ennakkoratkaisukysymysten aiheena.

36. Samaan lopputulokseen tulee myös Latvian hallitus, joskin eri perustein. Jos olen ymmärtänyt oikein, Latvian hallitus myöntää, että ennen liittymistä direktiivi 93/13 ei ollut sellaisenaan sovellettavissa Unkariin ja että käsiteltävänä oleva tapaus tulisi siksi ratkaista yksinomaan tapahtuma-aikaan Unkarissa voimassa olleen kohtuuttomia ehtoja koskevan säännöstön pohjalta. Latvian hallitus korostaa kuitenkin, että vaikka tämä lainsäädäntö on liittymistä edeltävältä ajalta, sen tarkoituksena on silti taata kansallisen lainsäädännön yhteensoveltuvuus mainitun direktiivin kanssa, jonka säädökset siihen suoraan siirrettiin. Pääasiaa koskeviin ennakkoratkaisukysymyksiin olisi tämän vuoksi saatava yhteisöjen tuomioistuimen vastaus, jotta voidaan taata, että yhteisön säännöstön ja kansallisen säännöstön vastaavia säännöksiä tulkitaan yhtenäisesti. Latvian hallitus toteaa myös, että oikeuskäytännössä on jo tunnustettu yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta ottaa kantaa yhteisön säännösten tulkintaan tapauksissa, joissa tosiseikkoihin ei sovelleta yhteisön säännöksiä vaan kansallisia säännöksiä, jotka perustuvat yhteisön säännöksiin tai ovat sisällöltään niiden mukaisia. [8]

37. Eri näkemystä edustavat sen sijaan komissio sekä Unkarin ja Tšekin hallitukset, jotka myöhemmin lähemmin tarkasteltavista syistä (ks. jäljempänä 41–43 kohta) katsovat, että koska asian tosiseikat tapahtuivat vuonna 2002, jolloin Unkari ei ollut vielä liittynyt unioniin, direktiiviä 93/13 ei voida soveltaa pääasiaan eikä yhteisöjen tuomioistuimen tarvitse tulkita sitä.

38. Omasta puolestani haluan aluksi muistuttaa, että EY 234 artiklan mukaan jäsenvaltion tuomioistuin voi pyytää yhteisöjen

8 — Tässä yhteydessä Latvian hallitus haluaa palauttaa mieleen erityisesti yhdistetyt asiat C-297/88 ja C-197/89, Dzodzi, tuomio 18.10.1990 (Kok. 1990, s. I-3763, Kok. Ep. X, s. 555).

tuomioistuinta ratkaisemaan ennakkoratkaisukysymyksen, jos se katsoo, että se on tarpeen kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisemiseksi.

39. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin jättänyt kansallisten tuomioistuinten tekemien arviointien osalta itselleen niin laajan harkintavallan, että se voi joissakin tapauksissa jopa katsoa, etteivät ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyty. Useaan otteeseen yhteisöjen tuomioistuin "on — — todennut, että se voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeussäännön tulkitsemisella tai pätevyyden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen". [9]

40. Tätä silmällä pitäen yhteisöjen tuomioistuin on rajannut toimivaltansa ulkopuolelle tapaukset, joissa "on selvää, ettei yhteisön oikeuden säännöstä, johon yhteisöjen tuomioistuimelta on pyydetty tulkintaa, sovellettaisi". [10]

41. Juuri tästä on mielestäni kyse käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Yhdynkin Unkarin ja Tšekin hallitusten sekä komission näkemykseen, että pääasiassa ei voida soveltaa direktiiviä 93/13, eivätkä yksityiset oikeussubjektit voi vedota siihen, koska asian tosiseikat ajoittuvat vuoteen 2002, jolloin Unkari ei ollut vielä liittynyt unioniin eikä sillä näin ollen ollut velvollisuutta noudattaa kyseistä direktiiviä. [11]

42. Liittymisasiakirja on tältä osin varsin selkeä. Asiakirjan 2 artiklassa todetaan, että vain "alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa". Lisäksi 53 ja 54 artiklan mukaan vasta tuosta hetkestä lähtien katsotaan, että voimassa olevat direktiivit on osoitettu kyseisille valtioille ja että niiden on toteutettava tarvittavat toimet lainsäädäntönsä mukauttamiseksi niitä vastaaviksi, ellei toisin ole nimenomaisesti säädetty, eikä tästä ole käsiteltävänä olevan direktiivin osalta kyse.

43. Juuri näiden selkeiden säännösten valossa on tulkittava myös aiemmin, 1.2.1994 voimaantulleen assosiaatiosopimuksen 67 ja 68 artiklaa, jossa, kuten Unkarin hallitus ja komissio ovat aiheellisesti huo-

9 — Asia C-36/99, Idéal tourisme, tuomio 13.7.2000 (Kok. 2000, s. I-6049, 20 kohta). Ks. myös asia C-343/90, Lourenço Dias, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4673, Kok. Ep. XIII, s. I-69, 17 ja 18 kohta); asia C-83/91, Meilicke, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4871, Kok. Ep. XIII, s. I-107, 25 kohta); asia C-415/93, Bosman ym., tuomio 15.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4921, 61 kohta); asia C-437/97, EKW ja Wein & Co., tuomio 9.3.2000 (Kok. 2000, s. I-1157, 52 kohta) ja asia C-318/00, Bacardi-Martini ja Cellier des Dauphins, tuomio 21.1.2003 (Kok. 2003, s. I-905).

10 — Asia C-85/95, Reisdorf, tuomio 5.12.1996 (Kok. 1996, s. I-6257, 16 kohta).

11 — Ks. yhteisöjen tuomioistuimen kanta tosiseikoiltaan samankaltaisessa asiassa, asia C-321/97, Andersson ja Wåkerås-Andersson, tuomio 15.6.1999 (Kok. 1999, s. I-3551, 3 kohta).

mauttaneet, määrätään ainoastaan, että "olemassa olevan ja vastedes säädettävän Unkarin lainsäädännön lähentäminen yhteisön lainsäädäntöön on olennainen edellytys Unkarin taloudelliselle yhdentymiselle yhteisöön" ja että siksi on välttämätöntä, että "Unkari huolehtii siitä, että sen vastedes säädettävä lainsäädäntö on yhteisön lainsäädännön kanssa mahdollisimman yhteensopiva".

44. Toisin kuin Itävallan ja Espanjan hallitukset väittävät, mainituissa artikloissa ei siis asetettu Unkarille velvollisuutta noudattaa direktiiviä 93/13 ennen liittymisasiakirjassa selkeästi määriteltyä ajankohtaa, vaan — kuten komissio on todennut — ainoastaan "huolehtia" siitä, että sen lainsäädäntö on yhteisön lainsäädännön kanssa "mahdollisimman yhteensopiva", jotta "Unkarin taloudellinen yhdentyminen yhteisöön" ja tuleva liittyminen unioniin olisi mahdollista.

45. Päinvastainen väite voidaan kuitenkin — kuten Latvian hallitus on tehnyt — perustaa yhteisöjen tuomioistuimen hyvin tunnettuun oikeuskäytäntöön, jossa ennakkoratkaisukysymys on otettu tutkittavaksi, vaikka pääasian henkilölliseen tai aineelliseen soveltamisalaan ei ole voitu soveltaa niitä yhteisön säännöksiä, joiden tulkintaa pyydetään, vaan pelkästään kansallisia säännöksiä, jotka joko ovat tai eivät ole yhteisön säännösten mukaisia. [12]

46. Tätä logiikkaa voitaisiin siis, joskin hieman väkinäisesti, soveltaa myös nyt tarkasteltavana olevaan lainsäädäntöön, vaikka siinä kiistanalaisena onkin yhteisön oikeuden ajallinen sovellettavuus.

47. Myös käsiteltävänä olevassa tapauksessa voitaisiin siis todeta, että "kun kansallisen lainsäädännön", kuten unkarilaisen kohtuuttomia sopimusehtoja koskevan säännöksen, "mukaan sisäisten tilanteiden ratkaisemisessa on noudatettava yhteisön oikeudessa annettuja ratkaisuja, — — yhteisön oikeusjärjestyksen ilmeisen edun mukaista on se, että *tulevien tulkintaerojen välttämiseksi* kaikille yhteisön oikeussäännöille annetaan yhdenmukainen tulkinta riippumatta niistä olosuhteista, joissa niitä sovelletaan". [13]

12 — Ks. seuraavat tuomiot: em. yhdistetyt asiat Dzodzi; asia C-231/89, Gmurzynska-Bscher, tuomio 8.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4003); asia C-88/91, Federconsorzi, tuomio 25.6.1992 (Kok. 1992, s. I-4035); asia C-73/89, Fournier, tuomio 12.11.1992 (Kok. 1992, s. I-5621); asia C-130/95, Giloy, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4291); asia C-28/95, Leur-Bloem, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4161); asia C-7/97, Bronner, tuomio 26.11.1998 (Kok. 1998, s. I-7791); asia C-1/99, Kofisa Italia, tuomio 11.1.2001 (Kok. 2001, s. I-207); asia C-267/99, Adam, tuomio 11.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7467) ja asia C-43/00, Andersen og Jensen, tuomio 15.1.2002 (Kok. 2002, s. I-379). Päinvastaista näkemystä edustaa asiassa C-346/93, Kleinwort Benson, 28.3.1995 annettu tuomio (Kok. 1995, s. I-615).

13 — Em. yhdistetyt asiat Dzodzi, tuomion 37 kohta ja em. asia Giloy, tuomion 28 kohta. Kursivointi tässä.

48. Tämän logiikan mukaan ennakkoratkaisukysymys voitaisiin siis ottaa tutkittavaksi.

49. On kuitenkin sanottava, että suhtaudun tähän ratkaisuun hieman varauksellisesti.

50. Jos siihen nimittäin päädyttäisiin, se laajentaisi entisestään oikeuskäytäntöä, jota minusta voidaan pitää ainoastaan poikkeuksellisena, koska — kuten sekä oikeuskirjallisuudessa että joidenkin julkisasiamiesten taholta on todettu — se venyttää yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisuja koskevan toimivallan äärirajoilleen (ellei peräti ylitä sitä) ja antaa tuomioistuimelle mahdollisuuden ottaa kantaa asioihin, joissa aineellisiin kysymyksiin ei selvästikään sovelleta yhteisön oikeutta ja joissa on olemassa ainoastaan sen tulevaan yhdenmukaiseen soveltamiseen liittyvä, eli puhtaasti hypoteettinen intressi. [14, 15]

51. Tätä kysymystä ja sen herättämää keskustelua ei ole kuitenkaan syytä käsitellä tämän enempää, koska mielestäni käsiteltävänä olevaan tapaukseen liittyy muita, vielä selkeämpiä syitä, jotka puoltavat sitä, ettei ennakkoratkaisukysymyksiä oteta tutkittavaksi.

52. Ensinnäkin minusta vaikuttaa siltä, että unkarilaisen tuomioistuimen päätöksestä puuttuu yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisun edellyttämiä seikkoja.

53. Tältä osin voidaan todeta esimerkiksi, ettei ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi edes se, voidaanko Vargaa pitää "kuluttajana", vaikka se on edellytys direktiivin 93/13 soveltamiselle ja merkitykselle käsiteltävänä olevassa asiassa. [16]

54. Tästä riippumatta huomautan kuitenkin, että koko ennakkoratkaisukysymys — alkaen sen merkityksestä pääasiaa koskevan ratkaisun kannalta — perustuu etupäässä toisen osapuolen väitteisiin, joiden paikkansapitävyyteen kansallinen tuomioistuin ei kaiken lisäksi ole vielä ottanut kantaa.

14 — Ks. erityisesti julkisasiamies Tesauron ratkaisuehdotus asiassa Kleinwort Benson ja julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus asiassa Kofisa Italia, molemmat mainittu alaviitteessä 12.

15 — Epäilyksiäni näyttää tukevan asia C-454/00, VIS Farmaceutici Istituto scientifico delle Venezie, määräys 26.4.2002 (21 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

16 — Onkin selvää, että direktiiviä sovelletaan ainoastaan "elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan" välillä tehtyihin sopimuksiin (1 artikla) ja että "kuluttajalla" tarkoitetaan "jokaista luonnollista henkilöä, joka — — ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa" (2 artiklan b kohta). Epäilen vahvasti, voidaanko Vargan kaltaista rakennusalan yrittäjää, joka myyntitarkoituksessa remontoi kiinteistön muuttaakseen sen toimistorakennukseksi ja solmii kiinteistönvälitysopimuksen yrityksen kanssa, pitää edellä mainitun merkityksen mukaisena "kuluttajana" (ks. edellä 23 ja 24 kohta).

55. Päätöksestä käy nimittäin ilmi seuraava: toisaalta vastaajan (Vargan) mukaan välityssopimuksen 5 kohdan toinen virke, jonka mukaan välittäjällä on oikeus välityspalkkioon myös silloin, kun omistaja on hylännyt kiinteistöä koskevan kirjallisen osto- tai vuokratarjouksen, jonka hinta on yhtä suuri tai suurempi kuin välityssopimuksessa mainittu hinta, "on kohtuuton sopimusehto"; toisaalta kantajana olevan yrityksen (Ynos) mukaan "kyse ei ole kohtuuttomasta sopimusehdosta, koska siviililain 209/B §:ssä (sovellettava kansallinen lainsäännös) määritellään täsmällisesti ne perusteet, joilla voidaan määrittää se, onko sopimusehto kohtuuton".

56. Szombathelyn tuomioistuin kuitenkin tyytyy ennakkoratkaisukysymyksen esittämisen syitä selostaessaan vain toteamaan, että "niiltä osin kuin on mahdollista todeta, että kyse on kantajan väittämällä tavalla kohtuuttomasta sopimusehdosta, ristiriita on ratkaistava siten, että direktiivi otetaan huomioon".

57. Näin tehdessään Szombathelyn tuomioistuin osoittaa, että tarve tulkita direktiiviä 93/13 ja ottaa ennakkoratkaisukysymykset tarkasteltavaksi perustuu ainoastaan vastaajan perusteluihin, joiden mukaan siis käsiteltävänä olevaan asiaan sisältyy kohtuuton sopimusehto. Tuomioistuin ei ota millään tavalla kantaa siihen, onko sen mielestä kyseessä tällainen ehto, vaan tyytyy ainoastaan toteamaan, että mikäli kyseessä on kohtuuton sopimusehto, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin 93/13 tulkinta on tarpeen.

58. Koska kansallinen tuomioistuin ei ole ilmaissut kantaansa, ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottaminen pääasian ratkaisua varten riippuu siis ainoastaan siitä, hyväksytäänkö Vargan väite vai ei, mistä kansallinen tuomioistuin ei ole vielä tehnyt päätöstä.

59. On kuitenkin muistutettava, että tunnetussa ja vakiintuneessa oikeuskäytännössä todetaan seuraavaa: "Jotta yhteisöjen tuomioistuin voi täyttää tehtävänsä perustamissopimuksen mukaisesti, on välttämätöntä, että kansalliset tuomioistuimet selittävät, minkä vuoksi ne katsovat asian ratkaisemisen vaativan vastausta niiden esittämiin kysymyksiin, jos nämä syyt eivät yksiselitteisesti ilmene asiakirja-aineistosta,"[17]

60. Tästä ei kuitenkaan ole kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Szombathelyn tuomioistuin ei ota kantaa käsiteltävänä olevaan ennakkoratkaisukysymykseen (eli siihen,

17 — Asia 244/80, Foglia v. Novello, tuomio 16.12.1981 (Kok. 1981, s. 3045, Kok. Ep. VI, s. 251, 17 kohta).

onko kyseessä kohtuuton sopimusehto vai ei) eikä tee selväksi, miksi se katsoo pääasian ratkaisemisen edellyttävän, että yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettua direktiiviä 93/13.

61. Katson myös, ettei yhteisöjen tuomioistuin voi astua kansallisen tuomioistuimen sijaan ja ratkaista sen puolesta, onko Ynosin ja Vargan välillä tehdyn välityssopimuksen 5 kohta kohtuuton sopimusehto. Muistutankin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on ainoastaan antaa kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä sellaisia tulkintaratkaisuja, jotka ovat tarpeen kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisemiseksi, kun taas kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on soveltaa kyseisiä sääntöjä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut, sen käsiteltävänä olevan asian tosiseikastoon". [18]

62. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin voisi myös, kuten komissio näyttää ehdottavan, tulkita direktiivin 3 artiklaa, jossa kohtuuttomana pidetään jokaista "sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu" ja joka "hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille". Se ei kuitenkaan missään tapauksessa voi astua Szombathelyn tuomioistuimen sijaan ratkaisemaan, täyttääkö tuomioistuimen käsiteltävänä oleva kiistanalainen ehto mainitussa direktiivin säännöksessä asetetut edellytykset (ehtoa ei ole neuvoteltu erikseen, ja se luo huomattavan epätasapainon sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille). Näin tekemällä se käytännössä soveltaisi niitä yhteisön säännöksiä, joiden tulkintaa siltä pyydetään, konkreettiseen tapaukseen ja ottaisi itselleen roolin, joka ei kuulu sille vaan pääasian ratkaisemisesta vastaavalle tuomioistuimelle. [19]

63. Edellä mainituista syistä on pakko todeta, että kyseinen kansallinen tuomioistuin pyytää siis tosiasiassa yhteisöjen tuomioistuimelta ainoastaan neuvoa-antavaa lausuntoa. Lisäksi tarkemmin pohdittuna se pyytää lausuntoa kysymyksistä, jotka vaikuttavat puhtaasti hypoteettisilta, koska on vähintäänkin kyseenalaista, edistäisikö yhteisöjen tuomioistuimen tuomio pääasian ratkaisemista.

64. Paitsi että edellä esitetyistä syistä vaikuttaa, ettei ennakkoratkaisupyynnössä anneta tarvittavia tietoja, se myös sisältää seikkoja, joiden perusteella on syytä vahvasti epäillä yhteisöjen tuomioistuimen tuomion merkitystä kahden ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen ratkaisemisen kannalta.

18 — Asia C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer, tuomio 22.6.1999 (Kok. 1999, s. I-3819, 11 kohta) ja asia C-253/99, Bacardi, tuomio 27.9.2001 (Kok. 2001, s. I-6493, 58 kohta).

19 — Tätä käsitystä vahvistaa se, että tässä tapauksessa käsiteltävänä olevan sopimusehdon määrittely näyttää edellyttävän — sama vaatimus muuten sisältyy direktiivin 4 artiklaan (ks. edellä 12 kohta) —, että arvioidaan huolellisesti kaikki sopimuksen tekoon liittyvät olosuhteet sekä tarkastellaan huolellisesti kyseisen sopimustyypin määrittelyyn liittyviä kansallisten oikeuskäytäntöjen linjauksia, jotka mitä ilmeisimmin poikkeavat toisistaan ja jotka vain mainitaan kansallisen tuomioistuimen päätöksessä.

65. Kansallisen tuomioistuimen päätöksestä voidaankin todeta seuraavaa:

i) Ynos vaatii vastaajaa maksamaan harjoittamastaan välitystoiminnasta välityspalkkion sopimuksen 5 kohdan nojalla;

ii) vastaaja Varga vastustaa väitettä käyttäen oikeuttaan vedota siihen, että kyseessä on kohtuuton sopimusehto;

iii) Ynos vastaa tähän väitteeseen, että kyseinen sopimusehto ei ole kohtuuton vaan tältä osin täysin pätevä.

66. Näistä syistä vaikuttaa lähinnä siltä, että vastaus on ilmeisen tarpeeton ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, jossa kansallinen tuomioistuin kysyy, onko sellainen kansallinen säädös, jonka mukaan kohtuuton sopimusehto voidaan todeta pätemättömäksi suhteessa kuluttajaan vasta sen jälkeen, kun tämä on sen nimenomaisesti riitauttanut, ristiriidassa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

67. Unkarin hallitus on aiheellisesti todennut, että vaikka välityssopimuksen 5 kohta olisikin kohtuuton sopimusehto eikä näin ollen sitoisi Vargaa, ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys olisi silti merkityksetön. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa ehdon pätemättömyyteen on vedottu esittämällä tätä koskeva väite kansallisen oikeuden mukaisesti tavalla (ks. edellä 21 kohta), pääasian kannalta ei ole enää lainkaan merkityksellistä, onko sopimusehdon pätemättömäksi toteaminen seurausta sen nimenomaisesta riitauttamisesta vai olisiko se voinut seurata myös siitä, että tuomioistuin olisi viran puolesta katsonut ehdon mitättömäksi.

68. Samoista syistä vaikuttaa niin ikään varsin kyseenalaiselta, onko yhteisöjen tuomioistuimen tarpeen vastata ennakkoratkaisukysymykseen, jossa kansallinen tuomioistuin kysyy, onko Unkarissa voimassa olevan kaltainen kansallinen säädös, jonka mukaan sopimus, jossa on kohtuuton sopimusehto, jää muilta osin sitovaksi vain, jos osapuolet olisivat tehneet sopimuksen myös ilman kyseistä ehtoa, ristiriidassa direktiivin 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

69. Kuten aiemmin totesin, Ynos vaatii itselleen välityspalkkiota välityssopimuksen 5 kohdan perusteella. Käsiteltävänä olevassa asiassa on siis olennaista selvittää, onko kyseessä oleva ehto kohtuuton vai ei ja sitooko se näin ollen kuluttajaa. Sen sijaan täysin merkityksetöntä on, seuraako kohtuuttomana pidetyn lausekkeen pätemättömyydestä sopimuksen muiden ehtojen pätemättömyys. Jos nimittäin sopimuksen 5 kohta on pätemätön — koskipa pätemättömyys sitten vain tätä kohtaa tai myös sopimuksen

muita ehtoja —, Ynosilla ei missään tapauksessa ole oikeutta sopimuksen mukaiseen välityspalkkioon, joka perustuu nimenomaan tuohon sopimuskohtaan.

70. Edellä esitetyistä syistä katson siksi, että Szombathelyn tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset ovat paitsi täysin hypoteettisia myös merkityksettömiä pääasian ratkaisemisen kannalta. Ehdotan siksi, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa vastata niihin.

71. Siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan halua noudattaa tätä ehdotusta, sekä analyysin tyhjentävyyteen liittyvistä syistä katson kuitenkin tarpeelliseksi tarkastella direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä.

Pääasia

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

72. Kuten edellä on todettu, ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy, onko sellainen kansallinen säädös, jonka mukaan kohtuuton sopimusehto voidaan todeta tehottomaksi vasta sen jälkeen, kun kuluttaja nimenomaisesti tätä vaatii, ristiriidassa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

73. Tältä osin yhdyn Espanjan hallituksen ja komission näkemykseen, että vastaus kysymykseen käy selvästi ilmi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

74. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin jo kahteen otteeseen todennut, että "se suoja, joka kuluttajille varmistetaan direktiivillä, merkitsee sitä, että kansallinen tuomioistuin voi viran puolesta arvioida käsiteltäväkseen saatetun sopimusehdon kohtuuttomuutta". Näin ollen "tuomioistuimen mahdollisuus tutkia viran puolesta tietyn sopimusehdon kohtuuttomuus on keino, jonka avulla voidaan samanaikaisesti saavuttaa direktiivin 6 artiklassa asetettu tavoite eli sen estäminen, että kohtuuton sopimusehto sitoisi yksittäistä kuluttajaa, ja edistää direktiivin 7 artiklassa tarkoitetun tavoitteen toteuttamista, koska tällainen tutkiminen voi omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että elinkeinonharjoittaja lakkaa käyttämästä kohtuuttomia ehtoja kuluttajien kanssa tekemissään sopimuksissa".[20]

20 — Ks. yhdistetyt asiat C-240/98–C-244/98, Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomio 27.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4941, 28 ja 29 kohta) ja asia C-473/00, Cofidis, tuomio 21.11.2002 (Kok. 2000, s. I-10875, 32 kohta).

75. Tämän oikeuskäytännön valossa vaikuttaa siis selvältä, että kansallinen säännös, jonka mukaan kohtuuton sopimusehto voidaan todeta tehottomaksi vasta sen jälkeen, kun kuluttaja nimenomaisesti tätä vaatii, on ristiriidassa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

76. Toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy, onko Unkarissa voimassa olevan säännöksen kaltainen kansallinen säännös, jonka mukaan sopimus, jossa on kohtuuton sopimusehto, jää muilta osin sitovaksi vain, jos osapuolet olisivat tehneet sopimuksen myös ilman kyseistä ehtoa, ristiriidassa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

77. Yhdyn Itävallan ja Puolan hallitusten ja komission käsitykseen, että kysymykseen on vastattava myönteisesti, koska kyseinen säännös ei vaikuta yhteensoveltuvalta sen paremmin direktiivin sisällön kuin sen tarkoituksenkaan kanssa.

78. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan nimittäin "jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, *jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja*". [21]

79. Tämän säännöksen mukaan kohtuuttoman ehdon sisältymisestä sopimukseen seuraa, että ainoastaan kyseinen ehto on pätemätön ja että muu sopimus jää voimaan ja sitoo edelleen osapuolia sen jälkeen, kun kuluttajan haitaksi koituva epätasapaino on poistettu. Tästä yleissäännöstä voidaan poiketa vain, jos kyseinen sopimus ei voi objektiivisesti tarkasteltuna olla olemassa ilman kohtuutonta ehtoa; ei kuitenkaan siinä tapauksessa, että jälkeenpäin arvioituna ilmenee, että toinen osapuolista (luultavimmin sopimuksen laatinut elinkeinonharjoittaja) ei olisi solminut sopimusta ilman kohtuutonta ehtoa.

80. Tätä tulkintaa tukee lisäksi tarkasteltavana olevan säännöksen sekä yleisemmin koko direktiivin tarkoitus. Kuten edellä muistutin, direktiivillä pyritään tosiasiassa pikemminkin tasapainottamaan kuluttajan sopimusoikeudellista asemaa estämällä se, että "kohtuuton sopimusehto sitoisi" kuluttajaa, kuin suojelemaan sopimuspuolten, varsinkaan elinkeinonharjoittajan, autonomiaa, koska elinkeinonharjoittajan edun mukaista saattaisi päinvastoin olla sellaisista sopimusvelvoitteista vapautuminen, jotka tasapainon palauttamisen jälkeen olisivat sille epäedullisempia.

21 — Kursivointi tässä.

81. Edellä esitetyn arvioinnin perusteella katson siis, että Unkarissa voimassa olevan kaltainen kansallinen säännös, jonka mukaan sopimus, jossa on kohtuuton sopimusehto, jää muilta osin sitovaksi vain, jos osapuolet olisivat tehneet sopimuksen myös ilman kyseistä ehtoa, on ristiriidassa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

IV Ratkaisuehdotus

82. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa ratkaista Szombathelyn tuomioistuimen esittämiä ennakkoratkaisukysymyksiä.

Toissijaisesti ehdotan, että jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo olevansa toimivaltainen, se vastaa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan kohtuuton sopimusehto voidaan todeta pätemättömäksi ainoastaan, jos kuluttaja on nimenomaisesti tätä vaatinut, on ristiriidassa kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

2) Unkarissa voimassa olevan kaltainen kansallinen säännös, jonka mukaan sopimus, jossa on kohtuuton sopimusehto, jää muilta osin sitovaksi vain, jos osapuolet olisivat tehneet sopimuksen myös ilman kyseistä ehtoa, on ristiriidassa neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohdan kanssa.